

E-ressursrapport

Forfattet av Sikt og den midlertidige faggruppen for e-ressurser

30.06.2023

Innhold

Innledning og bakgrunn.....	1
Gruppens sammensetning	1
Ordforklaring	1
E-ressursens gang	2
1. Behovet oppstår	2
2. Finne og vurdere EC.....	3
3. Aktivere EC.....	4
4. Opprette lokale poster.....	5
5. Opprette PO Line	6
6. Publisering av poster til NZ og Oria	6
7. Oria og Central Discovery Index (CDI).....	6
7.1 Open Access og Oria	8
7.2 Lenking på poster i Oria.....	8
8. Redigere innstillinger for EC	10
9. Følge med og reagere på endringer i EC.....	10
10. Vurdere om man ønsker å fornye e-ressursavtale.....	11
11. Fornye PO Line.....	11
12. Finne ut av årets beholdning for EC og ivareta varig beholdning / arkivtilgang.....	11
13. Fjernlån.....	12
14. Leganto	12
15. Open Access EC i Community Zone	12
Problemområder	13
1. Behovet oppstår	13
2. Finne og vurdere EC.....	13
3. Aktivere EC.....	13
4. Opprette lokale poster.....	14
5. Opprette PO Line	14
6. Publisering av poster til NZ og Oria	14
7. Oria og Central Discovery Index (CDI).....	14
7.1 Open Access og Oria	15
7.2 Lenking på poster i Oria:.....	15
8. Redigere innstillinger for EC	16
9. Følge med og reagere på endringer i EC.....	16
10. Vurdere om man ønsker å forny e-ressursavtale	16
11. Fornye PO Line.....	17

12. Finne ut av årets beholdning for EC og ivareta varig beholdning / arkivtilgang.....	17
13. Fjernlån.....	17
14. Leganto	17
15. Open Access EC i Community Zone	17
Forslag til løsning på problemområder	18
0. Generelt.....	18
1. Behovet oppstår	18
2. Finne og vurdere EC.....	18
3. Aktivere EC.....	18
4. Opprette lokale poster.....	18
5. Opprette PO Line	18
6. Publisering av poster til NZ og Oria	18
7. Oria og Central Discovery Index (CDI).....	18
7.1 Open Access og Oria	18
7.2 Lenke på poster	18
8. Redigere innstillinger for EC	18
9. Følge med og reagere på endringer i EC.....	18
10. Vurdere om man ønsker å fornye EC.....	18
11. Fornye PO Line.....	18
12. Finne ut av årets beholdning for EC og ivareta varig beholdning / arkivtilgang.....	19
13. Fjernlån.....	19
14. Leganto	19
15. Open Access EC i Community Zone	19
Avsluttende tanker	20
Vedlegg:	21

Innledning og bakgrunn

For å identifisere «e-ressursens gang» og problemområder innen denne, har Sikt bedt faggruppene for Alma, Oria og Leganto om hjelp. Dette har ført til opprettelsen av en midlertidig faggruppe for e-ressurser, bestående av personer fra alle de fem faggruppene. Gruppens arbeid er en oppfølging av Brukertilfredshetsundersøkelsen, som identifiserte e-ressurser som et komplisert område som mange synes er vanskelig.

Gruppen har hatt 4 digitale møter fra 2. mars til 31. mai 2023, og avslutter arbeidet med denne rapporten.

Gruppens sammensetning

Den midlertidige faggruppen for e-ressurser er sammensatt av:

Fra faggruppene: Tone Bøgh (UBO, Oria), Stian Grimsskog (HiMolde, Resource Management), Tina Halkinrud (Ahus, Fulfillment), Annette Medhus (AHO, Leganto), Inger Line Mæland (UBB, Akkvisisjon), Ulrikke Greve Olufsen (UBO, Akkvisisjon).

Fra Sikt: Emmanuelle Dabin, Ane Solvik Grydeland, Ingrid Mogset og Fredrik Solvang Pettersen.

Ordforklaring

I dokumentet er Electronic Collections, forkortet EC, brukt for samlinger/pakker.

E-ressursens gang

1. Behovet oppstår

[Se også "Behovet oppstår - Problemområder"](#)

Behovet for e-ressursen kan oppstå på ulike måter:

1. Tradisjonell samlingsutvikling:
Biblioteket ser på fagsammensetningen. For å utlikne forskjeller mellom fagområdene kan det være behov for å styrke samlingen innen et bestemt fagområde. Bibliotekaren undersøker om det finnes Electronic Collections (EC) som samsvarer med behovet. Dette kan være Open Access eller man må kjøpe inn tilgang for å dekke behovet.
2. Brukeren bestemmer:
 - a. PDA (Patron Driven Acquisition):
Man kjøper inn en «pool» av e-ressurser, f.eks. 100.000 titler, fra en bestemt leverandør, men betaling for tilgangen blir ikke aktivert før brukerne klikker på lenken til ressursen et visst antall ganger. Dette kalles PDA (Patron Driven Acquisition) eller DDA (Demand-Driven Acquisition), og er brukerstyrt innkjøp. PDA-prosjektet kjører en viss tid, og når tida er omme sitter biblioteket igjen med en andel av de 100.000 titlene som nå er i bibliotekets eie og inngår i EC. Alternativt kan PDA/DDA brukes som en låneordning fra leverandør. Biblioteket betaler mindre for hvert enkelt brukstilfelle, men eier ikke tittelen når perioden er avsluttet.
 - b. Evidence Based Acquisition (EBA):
Biblioteket betaler inn et visst beløp på forhånd til leverandøren, og leverandøren lar biblioteket få tilgang til f.eks. 1500 titler i ett år. Før året er omme får biblioteket tilsendt bruksstatistikk for titlene sammen med en prisliste, og vurderer hva som skal kjøpes inn opp mot pris og bruk. Titlene kjøpes inn i bibliotekets eie ved hjelp av beløpet som ble betalt inn på forhånd.
3. Ønsker:
Biblioteket får innspill til kjøp av titler i form av ønsker fra brukerne. Disse forslagene blir enten kjøpt inn fortløpende (gjørne enkelttitler, e-bøker), eller samles opp i løpet av året via Oria-skjema eller ønskelister som er gjort tilgjengelig på ulike måter. Innlånsbestillinger konverteres også i visse tilfeller til innkjøp hvis det anses som relevant. Det som ikke håndteres fortløpende samles i en felles liste som biblioteket gjennomgår, ofte på slutten av året for å unngå å aktivere midt i et kalenderår. Hvis mange av titlene er i samme EC, er det aktuelt å kjøpe avtale som tilsvarer denne.
4. Innspill fra fagreferenter:
Jobbes med på samme måte som over. Samles opp i liste som gjennomgås eller håndteres fortløpende.
5. «Turnaway»-tall:
"Turnaway" representerer brukere som prøvde å få tilgang til en spesifikk ressurs, men som ikke fikk dette innvilget. Dette sier noe om at tittelen er ønsket, men at tilgangene ikke er tilstrekkelige. Institusjonene kan finne disse tallene ved å gå igjennom COUNTER-rapporter fra leverandørene. En COUNTER-rapport er statistikk som viser bruk av e-ressurser institusjonen kjøper av leverandøren. Her finner man blant annet statistikk over egne

brukeres forsøk på å få tilgang til e-ressurser fra leverandøren som institusjonen ikke har tilgang til.

6. Avtalene Sikt administrerer ligger tilgjengelig på openscience.no. Her kan alle se hvilke avtaler LÅT (Lisensavtaler og åpen tilgang) har fremforhandlet og detaljer om de. Hvis institusjonen er med på minst én av fellesavtalene til Sikt LÅT, kan man også gå inn i Edvarda (Sikt LÅTs system for konsortieadministrasjon) for finne informasjon om hvilke andre avtaler som finnes. Tilgangen til Edvarda kan derimot være begrenset til få personer ved hver institusjon, da det foreligger en del informasjon her som ikke er offentlig. Dette varierer basert på institusjonen.
7. Tilgang via eksterne avtaler som for eksempel Helsebiblioteket eller andre tilfeller hvor en sentral aktør har fremforhandlet tilgang på vegne av for eksempel hele Norge.
8. Tilbud direkte fra leverandøren.

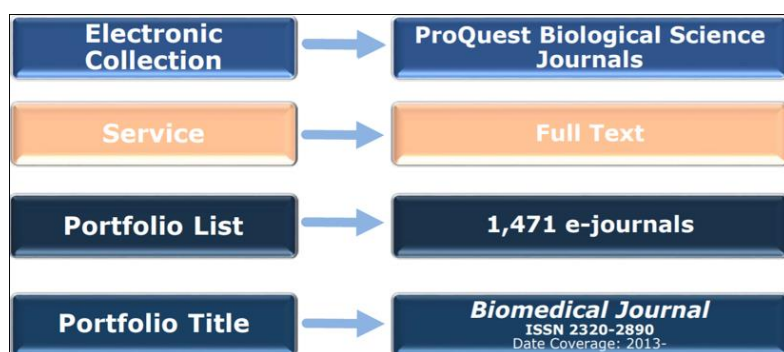
Uavhengig av hvordan behovet oppstår må selve ressursen man planlegger å kjøpe inn vurderes. Biblioteket kan lene seg på fagreferenter eller vurdere ressursene på andre måter. Det kan også gjøres en vurdering som blant annet inkluderer å vurdere tidsskriftet sin "Impact factor" og liknende bibliometri.

2. Finne og vurdere EC

[Se også "Finne og vurdere EC - Problemområder"](#)

I Alma organiseres innholdet i Electronic Collections (EC). Disse består gjerne av en eller flere (Full Text) "Services", som igjen har en eller flere "Portfolios".

1. EC representerer metadataen og "rammen" for selve pakken.
2. Servicen håndterer innstillinger for fulltekst på et overordnet nivå.
3. Portfolioene er selve innholdet, for eksempel e-tidsskriftet eller e-boka man ønsker å tilgjengeliggjøre. Portfolioene er knyttet til en bibliografisk post som legges i IZ når man aktiverer den. Denne posten knyttes mot eksisterende NZ-post, eller hvis den ikke allerede eksisterer, oppretter en. I tillegg vil en aktivert portfolio ha et direkte forhold til en eller flere ressurser fra CDI (artikler og bokkapitler) som automatisk innhentes direkte til institusjonen sin Oria, uten å være til stede i Alma.

Det finnes tre forskjellige typer EC:

1. Aggregator Package - Aktiveres når man vil ha alt innholdet, uten å gjøre noen seleksjon på portfolionivå.
2. Selective Package - Aktiveres når man ikke nødvendigvis er interessert i alt innholdet i EC, men ønsker å velge (selektere) deler av innholdet.

3. Database - Ingen valg er mulig, enten abonnerer man på alt eller ingenting. Databases har derfor ikke portfolioer. Innholdet som skal hentes fra CDI er direkte knyttet til selve EC, ikke portfolioer.

Det er ingenting som stopper deg fra å aktivere kun deler av en Aggregator Package eller en hel Selective Package, men det sier noe om intensjonen og oppbyggingen av EC'en.

Flere EC'er kan ha portfolioer som representerer det samme innholdet, da flere EC'er i Community Zone har overlappende innhold. Det kan derfor være flere riktige valg når man skal velge EC.

Dokumentasjon fra Ex Libris: [Managing Electronic Resources](#)

Med mindre man har funnet navn på EC allerede, må man finne og vurdere mulige EC som svarer til behovet man har.

1. Leverandøren kan i visse tilfeller anbefale EC som samsvarer med tilbudet deres. Ved PDA- eller EBA-avtaler er dette tydeligere.
2. Bibliotekaren kan gjøre et generelt søk i Alma Community Zone (CZ).
3. Bibliotekaren har et verktøy i Alma til bruk for å vurdere hvilke EC som kan kjøpes inn basert på innholdet man ønsker seg. Til dette finnes funksjonen "Overlap and Collection Analysis". Tittellister kan benyttes av biblioteket til å foreta overlappsanalyse. Man kan for eksempel sammenligne ei fil man har fått fra leverandør eller fra Sikt LÅT opp mot utvalget man allerede har i Institution Zone (IZ) for å se hva man vinner på å slå til på leverandørens tilbud. Hvis analysen viser at man får mange nye titler og/eller beholdninger, kan det være verdt å kjøpe inn. Deretter kan man gjøre en overlappsanalyse mot Community Zone (CZ) for å se om det finnes EC som har innhold som overlapper med tittellisten.
4. Tittellister for LÅT-avtalene er offentlig tilgjengelig via nettstedet openscience.no, i Edvarda for den enkelte institusjon, eller på LÅT sin GitHub. Disse tittellistene er ikke nødvendigvis 100% oppdatert. Tittellistene kan benyttes i overnevnte overlappsanalyse. Edvarda har sjeldent informasjon om Alma EC med innhold som tilsvarer avtalene.

Til slutt kan det være greit å se hvem det er som forvalter EC via "Management level in Community Zone" som står på hver EC. Dette er som oftest Ex Libris selv, eller "Community". Hvis det er Ex Libris som forvalter samlingen kan man spørre dem om å rette diverse feil og mangler, men i tilfeller hvor det er "Community" som er ansvarlig er det opp til oss og CZ-brukerne rundt omkring i verden og fikse feil.

3. Aktivere EC

[Se også "Aktivere EC - Problemområder"](#)

Når kjøpet er gjennomført og tilgangene gitt, må man gjøre en aktivering i Alma som representerer ressursen(e) som er kjøpt. Aktiveringen i Alma tilstreber å etterlikne virkeligheten så nært som mulig, slik at lenker og status i Oria/Leganto blir riktig.

Man aktiverer først og fremst fra eksisterende EC i Community Zone. Hvis dette ikke finnes, kan man opprette lokale portfolioer (se 4. Opprette lokale poster)

Ved aktivering må man først identifisere, ved søk eller overlappsanalyse, om man har aktivert en EC tidligere som inneholder ressursen. Hvis ja, så aktiverer man portfolioen som mangler i eksisterende EC. Hvis man ikke har en passende EC må man identifisere hvilken EC fra Community Zone som oppfyller behovet på best mulig måte.

Når man finner riktig EC aktiverer man denne i Alma. Deretter (hvis relevant) må man aktivere service og de riktige portfolioene. Seleksjon av portfolioer gjøres på flere forskjellige måter:

1. Aktiver alt innholdet i EC.
2. Aktiver portfolioer manuelt fra listen i Alma.
3. Aktiver via KBART-fil fra leverandøren, eller en annen liste man har i korrekt format.
4. Aktiver via Upload Electronic Holdings-løsningen, hvor institusjonen og leverandøren samarbeider om et oppsett som automatisk oppdaterer beholdning i en EC basert på faktisk beholdning.

Når man aktiverer en EC, gjør man noen valg som påvirker oppførselen og forventet resultat av EC'en. Man må for eksempel konfigurere samlingsinnstillinger for Central Discovery Index (CDI), som påvirker hvordan ressursene fra CDI oppfører seg i Oria (se [7. Oria og Central Discovery Index \(CDI\)](#)). Man må også velge hvorvidt man ønsker å automatisk aktivere nytt innhold i EC fortløpende, som igjen har store konsekvenser for hvordan man forholder seg til EC'en i senere tid (se [9. Følge med og reagere på endringer i EC](#)). I tillegg definerer man om tilgang til ressursene skal gå via proxy, og eventuelt hvilken proxy som gjelder.

Utover dette er det også en del innstillinger som kommer ferdig utfylt fra Ex Libris sin side som styrer lenkeoppbygging og diverse andre oppførsler. Disse skal man i utgangspunktet ikke trenge å gjøre noe med, men kan i visse tilfeller kreve manuell justering.

4. Opprette lokale poster

[Se også "Opprette lokale poster - Problemområder"](#)

Ikke alt materiale finnes i Community Zone. Som oftest gjelder dette nytt materiale som Ex Libris ikke har rukket å få inn i sine systemer enda. Dette kan skje hvis leverandøren er treg med å levere data om ressursene til Ex Libris (evt. ikke leverer metadata til Ex Libris i det hele tatt), eller hvis Ex Libris har tregheter i sine prosesser. Biblioteket kan derfor oppleve at de ønsker å tilgjengeliggjøre et utvalg ressurser uten å finne en EC med portfolioer som svarer til behovet.

For at Alma/Oria/Leganto skal gjenspeile ressurser som ikke finnes i CZ må biblioteket opprette bibliografiske poster og portfolioer (beholdningsposter) lokalt.

Oppretting av lokale poster kan gjøres manuelt hvis det bare er noen få titler. Hvis det er en EC med flere titler burde man skaffe en Excel-fil med opplysningene slik at jobben blir overkommelig. Filen kan komme direkte fra leverandør, via LÅT eller liknende.

Når man oppretter lokale poster på denne måten, har de gjerne tynne bibliografiske data. I tillegg må man vedlikeholde de selv. Det er derfor ønskelig å få slike poster tilgjengelig i CZ så fort som mulig slik at Ex Libris kan sørge for oppdateringen for alle institusjonene. Hvis det er oppdateringer i en eksisterende EC som mangler, så skal disse vanligvis oppdateres av Ex Libris fortløpende. Hvis oppdateringene uteblir merkbart lenge kan institusjonen melde ifra til Sikt om at innholdet mangler. Alternativt kan det være snakk om innhold som ikke har en eksisterende EC i CZ. Sikt formidler videre til Ex Libris. Hvis EC/tittelen gjelder en leverandør som ikke finnes i CZ fra før, legges ønsket inn i [Idea Exchange](#). For å få nok stemmer til at Ex Libris tar tak i dette, oppfordrer bibliotekaren resten av konsortiet til å stemme på ønsket.

Når postene kommer inn i CZ fra Ex Libris blir man varslet via DARA (Data Analysis Recommendation Assistant) og/eller Community Zone Task list, og kan overskrive de lokale postene med den korrekte metadataen fra CZ (Link Local Portfolios to Community). Dette kan også trigges manuelt fra portfolio-fanen i EC-innstillingene.

5. Opprette PO Line

[Se også "Opprette PO Line - Problemområder"](#)

I dette trinnet oppretter man en PO Line, eller ordrepost, for e-ressursen. En ordrepost gir institusjonen oversikt over hvem man har kjøpt fra (f.eks. agent), plattform eller grensesnitt man har tilgang fra (tilbyder), pris, o.l. For abonnementer må man ha med opplysninger om fornyelse: dato for dette, og om fornyelsen skal skje manuelt eller automatisk.

Ordreposten kan kobles til en avtalepost som sier noe om hvilke lisensbetingelser som gjelder for f.eks. fjernlån. Man kan knytte til faktura for oppdatert betalingsinformasjon. Man kan også knytte bruksstatistikk til ordreposten for å få ut en kost-/nyttevurdering via Analytics. Det gir mange fordeler å ha en ordrepost, men det kan for mindre bibliotek blir en vurdering av om nytten oppveier arbeidet med å gjøre det.

Det å opprette ordrepost kan foregå i Alma, men også via leverandørens bestillingssystem. Hvis RTA (Real Time Acquisition) er satt opp for institusjonen, overføres ordreposten direkte til Alma via API. På denne måten blir det automatisk opprettet en ordrepost i Alma i de tilfellene hvor leverandørens bestillingssystem er brukt. Se hvordan dette gjøres i [webinaropptak GOBI-integrasjon](#).

6. Publisering av poster til NZ og Oria

[Se også "Publisering av poster til NZ og Oria - Problemområder"](#)

De bibliografiske postene i Institution Zone blir først publisert til Network Zone, og deretter til Oria via diverse jobber i Alma. Aktiveringer av elektroniske ressurser gjort i Alma publiseres også til institusjonens holdingsfil. Se [Oria og Central Discovery Index \(CDI\)](#).

Bibliografiske poster publiseres til Oria fra NZ flere ganger daglig. Import og indeksering av bibliografiske poster til Oria skjer ved hjelp av to jobber som kjøres jevnlig i Primo Back Office. Fra endring i Alma til postene er synlige i Oria tar det cirka 24 timer, avhengig av samspillet mellom alle disse tre prosessene (Alma eksport > Oria import > Indeksering).

Hver gang publiseringsjobben i Alma kjøres er det et bestemt sett med poster som behandles. Altså blir ikke alle poster republisert hver gang, det hadde tatt alt for lang tid. Postene som publiseres er de som er nyopprettede, de som har blitt endret siden sist eller de som manuelt er lagt til i publiseringsjobben via republish-jobben i Alma.

Noen typer poster har strengere regler enn andre for å bli publisert til Oria. Poster som er "Suppressed" blir ikke synliggjort, og bibliografiske poster som representerer selve EC'en har for eksempel en del krav. Se <https://dok.unit.no/databaseliste-med-kategorier-i-oria>.

7. Oria og Central Discovery Index (CDI)

[Se også "Oria og Central Discovery Index \(CDI\) - Problemområder"](#)

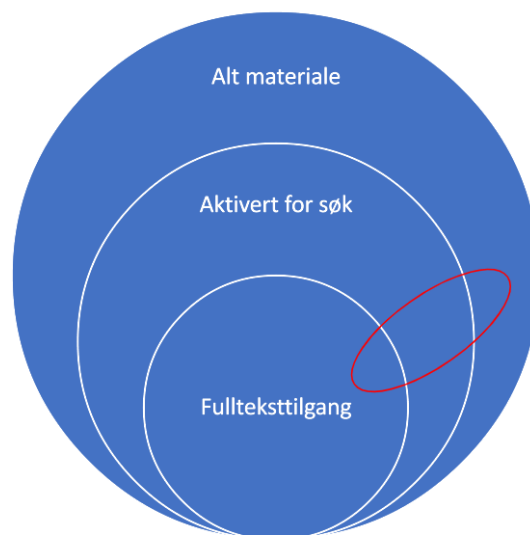
De bibliografiske postene i Oria kommer hovedsakelig fra Alma eller Central Discovery Index (CDI). CDI er en gigantisk "Knowledge Base" som sørger for at innholdet institusjonene ønsker å eksponere for brukerne sine, men som ikke er representert direkte i Alma, blir søkbart og eventuelt tilgjengelig i fulltekst. CDI inneholder over 5 milliarder poster som representerer mange ulike materialtyper, f.eks. artikler, e-bøker, e-bokkapitler mm.

Ex Libris dokumentasjon om CDI:

[https://knowledge.exlibrisgroup.com/Primo/Content_Corner/Central_Discovery_Index/Documentation_and_Training/Documentation_and_Training_\(English\)/CDI - The Central Discovery Index/010An Overview of the Ex Libris Central Discovery Index \(CDI\)](https://knowledge.exlibrisgroup.com/Primo/Content_Corner/Central_Discovery_Index/Documentation_and_Training/Documentation_and_Training_(English)/CDI_-_The_Central_Discovery_Index/010An_Overview_of_the_Ex_Libris_Central_Discovery_Index_(CDI))

Det er innholdet som er aktivert i Alma som bestemmer hvilke CDI-poster som kan synliggjøres i Oria. Aktiveringene bestemmer også om det skal markeres som tilgjengelig i fulltekst og evt. andre innstillinger som er satt.

I tillegg til informasjonen fra Alma og CDI, så er det innstillinger i Primo Back Office som styrer hvilke poster som er søkbare basert på hvor man søker. Dette kalles "scopes". "Mitt bibliotek", "Norske fagbibliotek" og så videre er eksempler på scopes. Det er derfor ikke nødvendigvis sånn at alt som er aktivert i Alma alltid er synlig i Oria – det kommer an på hvilket scope du søker i. Scopene består igjen av "Scope values", byggeklossene som utgjør scopet. For eksempel kan et scope inneholde scope values som representerer egne poster i Alma, CDI-poster og Brage-poster. Hos de aller fleste institusjoner er tilgjengelige CDI-poster inkludert i både "Mitt bibliotek" og "Norske fagbibliotek". Brukeren kan i tillegg velge å vise poster som institusjonen har gjort søkbare, men ikke har tilgang til.

Rød = Materialet som krever abonnement for å søke i

Modellen over viser hvordan postene fra CDI deles opp. I utgangspunktet søker man kun blant postene man har markert at man har fullteksttilgang til (innerste sirkel), men bruker kan velge å utvide til å søke blant alle poster som er aktivert for søk. Det resterende materialet i CDI ("Alt materiale") er IKKE søkbart for sluttbruker.

Som nevnt tidligere er CDI-innholdet som blir tilgjengeliggjort i Oria basert på aktiveringene som er gjort i Alma. Dette fungerer rent teknisk ved at Alma eksporterer informasjon om aktiveringene til en "Holdings file" som CDI baserer seg på for å vite hvilket innhold som skal tilgjengeliggjøres. Holdingsfilen uttrykker institusjonens e-ressursbeholdning i et tekstlig, maskinlesbart format. CDI forholder seg til hver enkelt institusjon sin holdingsfil, som er definert i Primo Back Office, for å bestemme hvilke CDI-poster institusjonen skal synliggjøre i søket.

Litt forenklet ser prosessen slik ut:

1. Informasjon om EC-aktiveringer i Alma eksporteres til institusjonen sin holdingsfil via en automatisk jobb.

2. CDI leser av institusjonen sin holdingsfil og bestemmer basert på dette hva som skal vises i Oria.
3. Postene blir tilgjengeliggjort i Oria i scopene som eksplisitt inkluderer CDI-poster.

Det tar mellom 24 og 48 timer fra et e-tidsskrift eller ei e-bok er aktivert i Alma til de tilhørende CDI-postene kan søkes på i Oria. Gjennomsnittstiden er 35 timer. Merk at de bibliografiske postene som representerer selve portfoliopostene lokalt i Alma følger de vanlige reglene for eksport til NZ, og derfor er tilgjengelige på et tidligere tidspunkt. Du vil derfor oppleve at f.eks tidsskrift (lokal post fra Alma) er tilgjengelig før artikler (poster fra CDI).

OBS: Et viktig prinsipp å huske på er at Alma ikke "vet" hva som faktisk er tilgjengelig i fulltekst. Vi forteller Alma (og CDI) etter beste evne hvordan virkeligheten ser ut, så reflekterer den dette. Hvis aktiveringene i Alma er feil, vil også resultatet bli feil.

7.1 Open Access og Oria

I Oria finner man poster som representerer innhold bak betalingsmurer og poster som representerer det som er gratis tilgjengelig (OA). Ex Libris markerer CDI-poster som tilfredsstiller deres OA-krav med et "stempel" som settes på posten, slik at bruker umiddelbart ser at posten er gratis tilgjengelig uavhengig av hva tilhørende institusjon har kjøpt. I tillegg kan poster fra lokalkatalogen markeres som OA via MARC-felt. Hvorvidt en post i CDI markeres som OA eller ikke blir bestemt ut ifra visse kriterier som er definert i dokumentasjonen under.

https://knowledge.exlibrisgroup.com/Primo/Content_Corner/Central_Discovery_Index/Knowledge_Articles/Open_Access_Content_in_CDI

Det er viktig å merke seg at dette stempelet **ikke** er en garanti for at det finnes fulltekstlenker på posten. Det er kanskje naturlig å tenke at det er et en-til-en-forhold mellom OA-stempel + fulltekst, men reglene som styrer hvorvidt posten får OA-stempelet henger ikke sammen med selve fulltekstlenkene på noen måte. Det er kun metadata som kort sagt sier at "Denne posten er flagget som OA fra en kilde vi stoler på, så det er sannsynlig at denne er gratis tilgjengelig et eller annet sted". Ofte har Ex Libris OA fulltekstlenker i tillegg, men dette er avhengig av at leverandørene av metadataen på postene bidrar med lenker (eller at andre tjenester klarer å finne dette dynamisk, for eksempel lenker via "Unpaywall").

7.2 Lenking på poster i Oria

Poster i Oria som har status "Tilgjengelig online" skal ha lenker som tar sluttbruker til ressursen. Det finnes flere varianter av disse lenkene med forskjellige kilder. Alle lenker dukker opp i fullvisningen av posten (når man klikker seg inn på den), og noen vises direkte i trefflisten.

Lenketypene som kan dukke opp i posten i Oria er:

1. "Link in Record" - Lenker som er hardkoda inn i den bibliografiske posten fra kilden. Innholdet i lenken er statisk. Vi har ingen kontroll over disse.

2. "Linkresolver" - En dynamisk opprettelse av lenke basert på aktiveringene i Alma. Det gjøres et "oppslag" mot Alma som ser på EC-innstillingene og metadataen i posten for å bygge opp lenken der og da. Her er det veldig viktig at innstillingene i EC er riktig, hvis ikke så vil ikke lenkene fungere. Her kan vi justere innstillingene i Alma hvis default fra Ex Libris er feil. (Men uansett best om Ex Libris kan endre sentralt).
3. "Quicklinks" - En tjeneste fra Ex Libris som bidrar med to lenker - en til PDF og en til HTML. Quicklinks bruker ikke den lokale lenketjeneren, men genererer lenkene sentralt hos Ex Libris. Samlingen må ha en DBID og de enkelte artiklene må ha god nok metadata for at lenkene skal vises. QuickLinks er bare tilgjengelig på poster fra et utvalg leverandører, men dette utvides stadig. Aktiveres i Oria Back Office.
4. BrowZine og LibKey - Tjenester fra Third Iron som institusjonen kan velge å kjøpe + integrere med Oria. BrowZine samler institusjonens tidsskriftabonnementer på en plattform, slik at det blir enkelt for brukerne å gresse i tilgjengelige tidsskrifter. LibKey er en paraplybetegnelse på flere tjenester, hvor den mest brukte, LibKey Discovery, bidrar med en fulltekstknapp i trefflista i Oria basert på institusjonens abonnement og/eller Open Access materiale (Unpaywall).

Lenkene av type 1) og 2) vises ikke i trefflisten i Oria. Brukeren må da først klikke på posten i trefflisten for så å finne lenkene under "Les online" i postvisningen i Oria. Ofte kan det være mange lenker til fullteksten fra ulike leverandører som presenteres, slik at brukeren må gjøre et valg. Lenkene av type 3) og 4) vises i trefflisten, og brukeren kan klikke seg direkte til fullteksten uten først å gå til postvisningen. Det vises kun lenke(r) fra én leverandør, så brukeren slipper å velge. Det er mulig å aktivere hurtiglenker av både type 3) og 4) samtidig, for å sikre hurtiglenker på flest mulig poster i Oria.

ARTIKKEL

Family caregivers' experiences of relinquishing the care of a person with dementia to a nursing home: insights from a meta-ethnographic study

Graneheim, Ulla H. ; Johansson, Anneli ; Lindgren, Britt-Marie

Scand J Caring Sci; 2014; 28; 215-224 Family caregivers' experiences of relinquishing the care of a person with dementia to a nursing home: insights from a meta-ethnographic study

Scandinavian journal of caring sciences, 2014, Vol.28 (2), p.215-224

“ Many people with dementia are cared for in their homes by family caregivers. As the dementia progresses, admission of the family member to a nursing home becomes inevitable...”

FAGFELLEVDERT TIDSSKRIFT

[PDF](#) [Les online](#) [Tilgjengelig online >](#)

Eksempel på LibKey-lenker i trefflisten (Kunne vært QuickLinks)

ARTIKKEL

Family caregivers' experiences of relinquishing the care of a person with dementia to a nursing home: insights from a meta-ethnographic study

Graneheim, Ulla H. ; Johansson, Anneli ; Lindgren, Britt-Marie

Scand J Caring Sci; 2014; 28; 215-224 Family caregivers' experiences of relinquishing the care of a person with dementia to a nursing home: insights from a meta-ethnographic study

Scandinavian journal of caring sciences, 2014, Vol.28 (2), p.215-224

“ Many people with dementia are cared for in their homes by family caregivers. As the dementia progresses, admission of the family member to a nursing home becomes inevitable...”

FAGFELLEVDERT TIDSSKRIFT

PDF Les online Tilgjengelig online

LibKey

Link Resolver

Logg på for flere muligheter Logg på

Fulltekst tilgjengelig fra: Wiley Online Library Database Model 2023

Tilgjengelig fra 1997 årgang: 11 hefte: 1.

Virker ikke lenken? Få rask hjelp her

Vi svarer ofte samme dag, og som regel innen to virkedager

Eksempel på lenkevisning i fullvisning av post

Utviklingen har gått fra utelukkende bruk av dynamiske lenker fra lenketjeneren (type 2), til nå stadig mer utstrakt bruk av statiske direktelenker (ofte mer pålitelige), og stadig flere hurtiglenker i trefflisten (enkelt for brukeren).

Det er helt essensielt at lenken til e-ressursen virker. Målet er at brukeren som søker i Oria kommer så nær fullteksten av ressursen som mulig ved å klikke på lenka i posten. Det beste er om man kommer rett til side med fulltekst/PDF, men det skjer også at man kommer til tidsskriftets nummer / volum / serie, eller i visse tilfeller bare til riktig nettside. Da må bruker søke seg frem resten av veien selv. OBS: Hvis institusjonen bruker en proxy- eller VPN-løsning er det veldig viktig at dette informeres godt om til brukerne, slik at ikke manglende proxy/VPN forveksles med at noe er ødelagt.

8. Redigere innstillinger for EC

[Se også "Redigere innstillinger for EC - Problemområder"](#)

Etter aktivering kan det være behov for å oppdatere eller redigere informasjon om EC.

Det kan for eksempel være å endre innstillinger for Proxy, CDI eller 'parser parameter' på grunn av feil i visning eller lenking.

9. Følge med og reagere på endringer i EC

[Se også "Følge med og reagere på endringer i EC - Problemområder"](#)

En EC er som oftest ikke en statisk entitet – av forskjellige årsaker vil det være behov for at Ex Libris oppdaterer både metadata og innhold i pakken. Dette kan være spesielt viktig når det kommer til fjerning / tilfang av portfolioer i en EC. Hvis man har autoaktivering av portfolioer i en EC påslått, blir nye portfolioer automatisk lagt til, og utgåtte eller utdaterte automatisk slettet. Hvis man ikke har dette på, er man helt avhengig av å følge med på dette selv. Hvis Ex Libris for eksempel sletter en

portfolio og erstatter den med en ny versjon, så er det ingen automatikk som sørger for at denne aktiveres. Biblioteket må derfor aktivere, deaktivere og eventuelt reaktivere de relevante portfolioene manuelt.

For å få oversikt over hva som har skjedd av endringer i CZ, og som helt nødvendige hjelpemidler hvis man aktiverer/deaktiverer manuelt, har man Community Zone Update Task List, Alma CKB Release Notes og DARA.

Hvis man har opprettet lokale poster for EC ([4. Opprette lokale poster](#)), må man følge med på endringer i CZ for å koble lokale poster til CZ-poster når EC med titler er kommet på plass der.

10. Vurdere om man ønsker å fornye e-ressursavtale

[Se også "Vurdere om man ønsker å fornye e-ressursavtale - Problemområder"](#)

En vanlig oppgave for biblioteket er å vurdere om man ønsker å fornye en e-ressursavtale. Det kan derfor være veldig relevant å analysere bruken av en EC for å se om den gir tilstrekkelig verdi for prisen man betaler. For å gjøre dette kan man enten benytte seg av forlagenes egne rapporter (hvis de tilbyr dette), eller samle statistikk via Alma. Datagrunnlaget kan analyseres manuelt eller via Alma Analytics.

For å samle inn statistikk over bruk av e-ressursen i Alma setter man opp SUSHI-kontoer. Disse brukes til å samle inn statistikk i et standardisert format (COUNTER) som kan tas direkte inn i Alma. Hvis SUSHI-konto ikke er satt opp, kan man laste bruksstatistikkrapportene manuelt inn i Alma. Filene som kommer, er i et format (JSON) som ikke er direkte lesbart. SUSHI-rapportene må derfor hentes opp via Analytics for å gi et fornuftig og lesbart format.

11. Fornye PO Line

[Se også "Fornye PO Line - Problemområder"](#)

Dato for fornyelse ble lagt inn i PO Line for abonnementet i [5. Opprette PO Line](#), og hvis dette ble satt til 'automatisk' går fornyelsen av seg selv i PO Line. Hvis fornyelse ble satt til 'manuell', må biblioteket foreta fornyelsen.

Å gjøre fornyelse både i leverandørens system og i Alma er dobbeltarbeid, men det finnes leverandører som har støtte for automatisk fornyelse ved hjelp av API-oppsett. Da gjør man fornyelsen bare en gang – i leverandørens system. (Se webinar [API-integrasjon mellom EBSCOnet og Alma.](#))

12. Finne ut av årets beholdning for EC og ivareta varig beholdning / arkivtilgang

[Se også "Finne ut av årets beholdning for EC... - Problemområder"](#)

Når man har bestemt seg for å fornye avtalen, kan det være endringer i beholdning i forhold til fjoråret. Dette må gjenspeiles i EC-aktiveringen, og det er derfor viktig å få på plass riktig beholdning i Alma så fort som mulig etter fornying. Noen leverandører oppretter nye pakker hvert år som representerer innholdet til de som abonnerer det året ("Wiley 2021", "Wiley 2022"), mens andre har "permanente", dynamiske EC'er hvor innholdet endres fra år til år.

Det kan også være noen titler i EC som biblioteket har kjøpt varig tilgang til («persistent access») som man må sikre seg at ikke er forsvunnet ut av EC etter fornyingen. I så fall kan det være relevant å aktivere egne EC'er som kun representerer innhold man har kjøpt varig tilgang til.

Overlap Analysis Tool et godt hjelpemiddel i denne prosessen, og har blitt mye bedre de siste årene enn det var før. Tjenesten har blitt videreutviklet av Ex Libris, og har derfor blitt bedre egnet i senere tid.

Det kan være vanskelig å balansere behovet for å aktivere alt man skal ha tilgang til, men samtidig ikke gjøre for mange dobbeltaktiverer av ressurser / aktivere feil. Hvis man aktiverer for mange EC'er som representerer det samme innholdet er konsekvensene at det kan bli doble lenker i Oria, som igjen kan føre til forvirring og tap av tillit for brukerne. I tillegg risikerer man falske positive treff hvis man feilaktig aktiverer mer enn det man egentlig har tilgang til i et forsøk på å sikre fullstendighet. Derimot hvis man ikke aktiverer ressurser man skal ha tilgang til kan det være mye vanskeligere å oppdage at man ikke utnytter det man har kjøpt.

13. Fjernlån

[Se også "Fjernlån - Problemområder"](#)

E-ressurser kan være relevant også for fjernlån. Når andre bibliotek prøver å finne ut hvem som har hva tilgjengelig, for eksempel ved å bruke Rota, er det veldig viktig at beholdningsinformasjonen er korrekt.

14. Leganto

[Se også "Leganto - Problemområder"](#)

Referansene i Leganto er bygget opp på data fra Oria og Alma. E-ressursproblemer i Leganto har derfor som oftest sitt utspring i et av disse systemene. Det er sjeldent at Leganto i seg selv fører til e-ressursproblematikk.

15. Open Access EC i Community Zone

[Se også "Open Access EC i Community Zone - Problemområder"](#)

I dette dokumentet har vi for det meste omtalt EC'er som representerer innhold institusjonen har betalt for. I Community Zone finnes det derimot en del OA-ressurser også. Disse EC'ene aktiveres i stor grad på samme vis som de som representerer betalt innhold. I takt med ulike lands tiltak for å gjøre mer og mer innhold OA vil nok antallet OA-samlinger stige i fremtiden.

Det kan være vanskeligere å vurdere kvaliteten på disse EC'ene siden det ikke nødvendigvis er en interessant/ansvarlig leverandør knyttet til EC'en på samme måte som hvis det var betalt innhold som ble representert.

Problemområder

1. Behovet oppstår

[Se også "Behovet oppstår - E-ressursens gang"](#)

1. Fagreferentene har ikke god nok kontakt med fagmiljøet (eller man har ikke fagreferenter i det faget), og kan dermed ikke foreslå de riktige e-ressursene.
2. E-ressurser som har blitt gjort tilgjengelig via eksterne avtaler som plutselig faller bort - Skal vi dekke opp? Kjøpe inn selv? Mer eller mindre essensielle ressurser som folk forventer at er tilgjengelig.
3. Ved innkjøp av nye ressurser må ofte noe annet avsluttes. Kan ikke bare kjøpe inn nye ting hele tiden. Da må dette også vurderes.

2. Finne og vurdere EC

[Se også "Finne og vurdere EC - E-ressursens gang"](#)

Det kan være vanskelig å finne riktig EC og vurdere denne av flere årsaker. Her er noen nevnt:

1. Tittellister fra LÅT er ikke alltid oppdaterte/korrekte, eller mangler. LÅT har problemer med å få oppdaterte tittellister fra alle forlagene. Leverandørene vet ikke nødvendigvis hva de selv tilbyr til enhver tid, og det kan være mye problemer med metadataene. Tittellister på plattformen GitHub kan være problematiske å få tilgang til for foretak som har strenge regler for bruk av internett (for eksempel sykehusbibliotek).
2. Mange EC med liknende navn, ikke åpenbart hvilken som er korrekt for ditt formål.
3. LÅT-avtaler samsvarer ikke nødvendigvis med EC i CZ. Må finne relevante EC selv + opprette lokale portfolioer for å dekke innholdet i avtalen.
4. Utgivere vet ikke nødvendigvis (eller informerer ikke) om hvilken EC i Alma som best gjenspeiler det produktet du har kjøpt.
5. Vanskelig å vite om metadatakvaliteten er annerledes når man har flere valg.
6. Vanskelig å vite hvilke Open Access (OA) EC'er som faktisk er verdt å aktivere. Ikke nødvendigvis sånn at alt som er gratis er noe man ønsker i trefflistene sine.
7. Selv om "riktig" EC finnes i CZ, så er det ikke sikkert den er oppdatert. Det kan ta flere måneder før alt innholdet er på plass. Overlappsanalysen er helt avhengig av at EC i CZ er oppdatert for at den skal oppfylle funksjonen sin. Siden dette gjerne kan ta tid ved overgangen til nytt år/nye avtaler kan man ikke stole blindt på at overlappsanalysen gir deg all nødvendig informasjon. Det kan derfor være behov for å gjøre dette gjentatte ganger.
8. Hvis det finnes et forslag til EC i Edvarda er det veldig viktig at dette oppdateres og alltid er aktuelt. Hvis dette blir utdatert, vil det føre til forvirring.

3. Aktivere EC

[Se også "Aktivere EC - E-ressursens gang"](#)

Det kan være vanskelig å finne riktig EC å aktivere på grunn av årsakene nevnt over, men også i tillegg disse:

1. Når man aktiverer en EC må man ta stilling til en del ting som ikke nødvendigvis er opplagt i aktiveringstidspunktet, og som kan gjøre prosessen forvirrende.

2. Basert på om samlingen er av typen Database eller Aggregate/Selective er det ulike ting som må sjekkes. Hvis samlingen har portfolioer og Service må man passe på at man jobber på riktig nivå - Det kan være vanskelig å vite hva som skal gjøres på EC-nivå, Service-nivå og portfolio-nivå (og når man er hvor).
3. Forhåpentligvis skal alt som ligger på Service-nivå som default ha riktige innstillinger for Parser Parameters og alt som skal til for at lenkingen skal fungere som tiltenkt. Dette er dog ikke alltid tilfelle.
4. Ved aktivering kan man ta stilling til CDI-konfigureringen for samlingen. Det er ikke tydelig hva som er riktige valg, og dokumentasjonen fra Ex Libris er ikke nødvendigvis tilstrekkelig for å finne ut av dette. Her er det grobunn for mye forvirring.

4. Opprette lokale poster

[Se også "Opprette lokale poster - E-ressursens gang"](#)

1. Mangler mye norske metadata.
2. Krever lokalkunnskap om hvordan man gjør dette.
3. Mye dobbeltarbeid hvis alle institusjonene skal gjøre dette hver for seg.
4. Krever oppfølgingsarbeid - Må gjøre et stykke arbeid når postene kommer inn i CZ for å koble riktig.
5. Det kan oppleves som litt tilfeldig om man gjør arbeid som ugyldiggjøres kort tid etter eller som kommer til å "være verdt det" fordi postene ikke dukker opp i CZ i nær fremtid. Det kan være tilfeller hvor man gjør en jobb med dette, så er postene på plass allerede uka etter.

5. Opprette PO Line

[Se også "Opprette PO Line - E-ressursens gang"](#)

6. Publisering av poster til NZ og Oria

[Se også "Publisering av poster til NZ og Oria - E-ressursens gang"](#)

1. Ting tar tid. Poster fra NZ til Oria tar ca. 24 timer. Oppleves som en avstand mellom handling og resultat.
2. Kan fremstå som litt kryptisk i visse tilfeller, spesielt databaseposter / poster som representerer EC.
3. Hvis en av prosessene bryter ned stopper hele utvekslingen av poster opp.

7. Oria og Central Discovery Index (CDI)

[Se også "Oria og Central Discovery Index \(CDI\) - E-ressursens gang"](#)

Oria:

1. Dubletter av poster – kan være dubletter og overlapp mellom CDI/ALMA, ALMA/ALMA og CDI/CDI. Som standard kommer det i Oria både inn post som representerer portfolioen lokalt i Alma + post fra CDI. Dette fungerer relativt greit når det gjelder tidsskriftportfolioer (e-tidsskrift ligger lokalt i Alma, artikler fra CDI), men for e-bøker blir det dubletter i Oria hvis man ikke har aktivert Ex Libris sin løsning for å undertrykke CDI-postene i disse tilfellene. I tillegg kan det oppstå dubletter i både CDI og Alma utover dette, noe som gjør at det fort kan bli mange poster som representerer samme e-bok. Når det gjelder CDI-dubletter så er det "Match & Merge"-algoritmen som skal sørge for deduplisering av poster i CDI. Dette fungerer ikke optimalt, og ofte får man flere dubletter ved known item-søk. Dette må Ex Libris løse ved

å rette opp i metadataen slik at alle postene oppfattes av systemet som Match & Merge kandidater for samme post.

2. E-bokposter ligger noen ganger som egne poster direkte i trefflisten, andre ganger FRBRisert sammen med trykte utgaver, eller som lenke direkte på den trykte posten (NB-digitaliseringene). Vanskelig å "lese" trefflisten på grunn av dette.
3. Kan være mange tekster om tilgang ("Tilgjengelig online", "Les online") og fulltekstlenker totalt (hurtiglenker fra trefflisten (QuickLinks, LibKey), Link in Record og lenketjener i postvisning). Forvirrende, og vanskelig å forstå hva det er best å klikke på.
4. Feil status på poster i trefflisten. Poster i trefflisten som representerer innhold institusjonen ikke skal ha tilgang til kan allikevel vises som tilgjengelige (falske positive). Kan også gjelde motsatt vei – poster som ser utilgjengelige ut (eller som ikke er synlige i det hele tatt) som burde vært tilgjengelige (falske negative). Som oftest metadatafeil fra Ex Libris (feil i ISBN, DOI osv.). Kan være motstridende informasjon om tilgang og faktiske lenker, dvs. enten "Tilgjengelig online"-status, men manglende fulltekstlenker, eller "Ingen online tilgang", men likevel lenke.
5. E-ressurser fra Alma > CDI > Oria tar ca. 48 timer fra aktivering. Opplevs som en stor avstand mellom handling og resultat.
6. All interaksjon med CDI er helt avhengig av korrekt metadata fra Ex Libris. Feil må meldes til ExL via support. Typiske metadatafeil kan være at gal informasjon presenteres i posten (DOI, forfatternavn osv.) eller at feil i metadata fører til at poster som ikke burde vært der dukker opp, og motsatt. For eksempel kan CDI inneholde poster feilaktig registrert med samme ISBN, så aktivering av en portfolio fører til flere ulike boktreff.
7. Feil i CDI kan føre til at noe ikke fremstår som tilgjengelig online allikevel eller mangler lenker selv om alt i Alma stemmer. Mye intern logikk "under panseret".

7.1 Open Access og Oria

- Det finnes mange forskjellige varianter av OA. Det at en institusjon har lagt inn en akseptert versjon av en artikkel i et institusjonelt arkiv (Grønn OA) har ikke de samme implikasjonene som at artikkelen er publisert i et rent OA-tidsskrift (Gull/Diamant OA) eller at artikkelen er frikjøpt som Hybrid OA. OA-stempelet i Oria ser helt likt ut uavhengig av dette.
- Det finnes CDI-poster som har Open Access lenker i metadataen, men som allikevel ikke er markert som OA. Lite intuitivt og ineffektivt.
- Ex Libris høster flere institusjonelle arkiv (Institutional Repositories). Hvis noe er feil i metadataen her (lenker / OA-status) så tar ikke Ex Libris ansvar for å rette dette utenom ekstreme tilfeller.
- Hvis flere leverandører har bidratt med metadata om en post vil posten få OA-stempelet så lenge minst 1 har registrert at den er OA. Dette stiller høye krav til hver enkelt leverandørs metadatakvalitet.
- Utfordringer med bruk av proxy, som ikke skal legges på OA-lenker. Hvis lenken har feil markering vedr. OA, blir også lenken feil.

7.2 Lenking på poster i Oria:

Det er svært vanlig at det oppstår lenkefeil på poster. Vanskelig å vite hvorfor det skjer i hvert tilfelle! Dette kan skyldes:

1. Feil EC-innstillinger i Alma. Det kan være at Parser eller Parser Parameters er feil, eller at beholdning på portfolioene ikke matcher med virkeligheten. Dette kan i teorien løses manuelt, men som oftest er det vanskelig å vite hva som er korrekte parametere. Krever

kunnskap fra leverandøren eller fra andre på Alma-L epostlisten som har funnet en løsning. Ender som oftest med en sak til Ex Libris så det kan løses sentralt.

2. Metadataproblemer fra CDI kan føre til feil i lenker, enten det er en direkte feil i en Link in Record-lenke (skrivefeil eller utdatert) eller metadatafeil som får følgefeil for Linkresolveren (for eksempel feil ISSN, DOI og så videre). Disse må meldes inn til Ex Libris, og fører ofte til krevende og langvarig kontakt med leverandøren som leverer metadata, for å få disse til å korrigere og sende riktige og oppdaterte data.
3. Fulltekstlenkene går ikke alltid direkte til artikkelen, men kanskje bare til tidsskriftet, og så må bruker navigere videre og finne artikkel selv.
4. Bruker kan oppleve å ikke få tilgang, selv om Oria sier at det er tilgang. (Kan skyldes problemer med IP/VPN/pålogging, eller at en tilgang feilaktig er kuttet.)
5. Poster som opprettes dynamisk basert på OpenURL-forespørsler kan inneholde feil. Altså hvis en sluttbruker er i en ekstern plattform, for eksempel PubMed, og klikker på en "vis meg denne i Oria"-lenke som genererer en post basert på metadata fra PubMed. Hvis metadataen i Pubmed er feil/ikke samsvarer med dataen for EC som er aktivert kan lenkene bli feil.
6. Feil på LibKey-lenker kan skyldes flere ting – feil i BrowZine-beholdningen eller at noe er galt med javascriptet som ordner integrasjonen (styres i institusjonen sin javascript-fil for Oria).
7. Brukere som ikke sitter på institusjonen sin IP-adresse og heller ikke bruker VPN/Proxy vil ikke få tilgang til innkjøpte ressurser. Kan være vanskelig å nå disse brukerne og gi dem nødvendig hjelp. I tillegg kan det være forvirrende at brukere melder om feil i lenker, men så er egentlig problemet at de ikke kommer fra riktig IP-adresse.

8. Redigere innstillinger for EC

[Se også "Redigere innstillinger for EC - E-ressursens gang"](#)

1. Endringer i Alma som påvirker CDI-beholdningen til biblioteket tar opp mot 48 timer før de blir synlige i Oria. Dette gjør det vanskelig å problemsøke og rette. Opplevs som en *disconnect* mellom handling og resultat.
2. Logikken med hensyn til hvor man fikser hva kan være vanskelig. Ligger feilen på Collection, Service, Portfolio eller i de bibliografiske postene? Eller er det egentlig en CDI-feil? Dette er ikke umiddelbart lett å forstå.
3. Generelt krevende å forstå logikken og begreper, for eksempel Parser og Parser parameter.
4. Hvem fikser feilen? Skal den fikses lokalt eller sendes til Sikt?

9. Følge med og reagere på endringer i EC

[Se også "Følge med og reagere på endringer i EC - E-ressursens gang"](#)

1. Selv om man har auto-aktivering påslått må man følge med på EC, for å finne ut om det er blitt slettet titler fra EC som ikke skulle vært slettet. Ex Libris gjør feil og sletter titler fra EC som ikke skulle vært slettet. Dette må man passe på selv, og det tar mye tid.
2. Det kan være vanskelig å fange opp at Ex Libris har gjort feil og slettet titler som ikke skulle vært slettet. Hvis man ikke selv ser feilen, er man avhengig av at resten av Community fanger det opp og sier ifra på en måte som gjør at Ex Libris retter. (Som oftest via Alma-L Content).
3. Alt for mye tid går med ved institusjonene til å følge med på e-ressursendringer og å lage manuelle løsninger for å bøte på det som systemet ikke håndterer.
4. Hvem skal følge opp E-ressursene? Noen institusjoner har folk som jobber spesifikt med E-ressurser, men på mange institusjoner har man ikke nok ressurser til å ha slike eksperter.

10. Vurdere om man ønsker å forny e-ressursavtale

[Se også "Vurdere om man ønsker å fornye e-ressursavtale - E-ressursens gang"](#)

1. Hvis man baserer seg på SUSHI og Analytics, kan det være stor forskjell mellom institusjonene mht. kompetanse i Analytics, som man kan være avhengig av for å kunne vurdere bruksstatistikkene man får fra leverandøren. Å lage statistikk som gir et godt grunnlag for å vurdere fornying krever høy Analytics-kompetanse og at man har kapasitet til å lete, prøve ut og lage fornuftige rapporter.
2. Det kan oppstå tekniske feil i forbindelse med COUNTER-rapportene som gjør oppfølgingsarbeidet vanskelig, spesielt for mindre bibliotek som ofte ikke har tid og/eller ressurser til å følge opp

11. Forny PO Line

[Se også "Forny PO Line - E-ressursens gang"](#)

12. Finne ut av årets beholdning for EC og ivareta varig beholdning / arkivtilgang

[Se også "Finne ut av årets beholdning for EC... - E-ressursens gang"](#)

1. Mye arbeid med årspakker for å holde styr på hva som er nytt, hva man har «persistent access»/arkivtilgang/permanent tilgang til, hva som må ut osv.
2. Ikke oppdaterte tittellister fra leverandørene. Listene kommer for sent og er ikke i KBART, Excel eller annet egnet format som er nødvendig for å aktivere i Alma og for å få oversikt.
3. Tidkrevende å bruke Overlap Analysis Tool for å identifisere dobbeltaktiverede titler i EC. Men hvis man ikke identifiserer dobbeltaktiveringer, blir det mange lenker i Oria.
4. Alt av innhold i årspakken er heller ikke nødvendigvis klart i det man aktiverer den. Man kan derfor ikke bruke overlappsanalyse-jobben med en gang man har aktivert og forvente helt riktig info.
5. Inntil leverandøren har kommet med alle data for EC, kan det være fare for å midlertidig miste tilgang hvis man umiddelbart deaktiverer gammel samling. Man må derfor følge med underveis for å ikke miste tilgang.

13. Fjernlån

[Se også "Fjernlån - E-ressursens gang"](#)

1. Feil i beholdningsinformasjonen i Alma fører til feil i fjernlånsbestillinger, enten man bruker Rota eller finner partner manuelt. Bibliotek får inn Lending request på artikler eller bokkapitler man ikke har tilgang til, fordi beholdningsinfoen i Alma viser at tilgangen er der. Dette kan skyldes at man aktiverer feil EC/portfolio eller at metadataen ikke er korrekt, slik at oppgitt tilgang ikke stemmer overens med tilgangen hos institusjonen.

14. Leganto

[Se også "Leganto - E-ressursens gang"](#)

1. I Leganto sin treffliste kan det være vanskelig å se om en referanse er fysisk eller elektronisk. Dette er på grunn av måten Alma knytter fysiske og elektroniske versjoner av samme bok sammen. Innsyn i antall lisenser hver e-bok har er heller ikke til stede i Leganto.

15. Open Access EC i Community Zone

[Se også "Open Access EC i Community Zone - E-ressursens gang"](#)

1. Kvaliteten på OA-ressurser i CZ er veldig varierende, og det kan ofte være vanskelig å få til rettinger der det trengs. Hvis samlingene i tillegg ikke er forvaltet av Ex Libris vil de ikke ta ansvar for å rydde i samlingene.

Forslag til løsning på problemområder

0. Generelt

- Savner strukturerte veiledninger fra Sikt som viser hele strukturen - Ikke bare enkeltpunkter som viser hvordan du gjør "Aktivitet X", men heller "Først gjør du aktivitet A, så B, så C..."
- Kuratering av eksisterende Ex Libris dokumentasjon - "Les dette, dette og dette for å få forståelse om hvordan X fungerer, unngå dette og dette, det er utdatert".

1. Behovet oppstår

En egen kanal hvor man kan melde inn ønsker om e-ressurser (fra ansatte, studenter, biblioteksansatte). OBS: Dette er ikke et uttalt problemområde.

2. Finne og vurdere EC

Tittellister fra LÅT i KBART format (nyttig for Overlap Analysis og aktivering).

3. Aktivere EC

Lett identifiserbare EC for de mest brukte avtalene i konsortiet. (Behøver ikke nødvendigvis være egne SIKT-EC, men de hadde jo vært veldig lett identifiserbare)

BIBSAM har egne EC for svenske brukere. BIBSAM har oppdatering av EC via et eget system og deretter eksport/overføring av filer til Ex Libris. De har ikke som mål å ha flest mulig BIBSAM-EC, og har en person i 10% stilling som jobber med å identifisere standard-EC i CZ som dekker avtalene som bibliotekene har via BIBSAM. Der hvor standard-EC finnes, lager de ikke egne.

4. Opprette lokale poster

For å bøte på manglende norske metadata, kan man inngå samarbeid med NB, Juridika osv.

5. Opprette PO Line

6. Publisering av poster til NZ og Oria

7. Oria og Central Discovery Index (CDI)

7.1 Open Access og Oria

7.2 Lenke på poster

8. Redigere innstillinger for EC

Oversikt over hva Parser-attributtene faktisk betyr og hvordan man kan manipulere disse.

9. Følge med og reagere på endringer i EC

10. Vurdere om man ønsker å fornye EC

Samarbeide om bedre Analytics-rapporter for å vurdere bruksstatistikk.

Be gruppa for Analytics om å lage «out-of-the-box»-rapporter som kan brukes.

Man *må* ikke laste bruksstatistikkrapportene inn i Alma. Det er fullt mulig å analysere tallene manuelt ved å lese og analysere Excel-filer fra leverandøren.

11. Fornye PO Line

12. Finne ut av årets beholdning for EC og ivareta varig beholdning / arkivtilgang

Oppdaterte data/tittellister i KBART-format fra leverandørene. For fellesavtalene sørger Sikt LÅT for oppdaterte lister i KBART.

Aktivering via KBART er generelt et godt alternativ til årspakkene fra leverandørene.

Bruke Display Logic Rules for å unngå for mange lenker i Oria ved dobbeltaktiveringer.

Bruke Analytics som alternativt til Overlap Analysis Tool for å finne poster med for mange lenker.

13. Fjernlån

14. Leganto

15. Open Access EC i Community Zone

Avsluttende tanker

E-ressursens gang er noe forskjellig avhengig av om det er enkeltkjøp eller kjøp av større avtaler. Det er uansett mye likt ved de to arbeidsflytene, ved at for begge gjelder opprettelse av ordre, aktivering, overføring/publisering av poster til Oria, og Central Discovery Index. I vedlikeholdsfasen er det viktig å sjekke lenker, fornye PO Lines og å finne ut av og aktivere årets beholdning, ivareta eldre beholdning osv.

Gjennom arbeidet med den midlertidige faggruppen har vi prøvd å rangere hvilke aspekter ved e-ressurser som er høyest prioritert. Dette gjelder både i dagens arbeidsflyt, men også når det gjelder å sette søkelys på hvilke problemer man ønsker å løse først. De to hovedpunktene som går igjen, er:

1. Vurdere hva man skal kjøpe inn, hva og hvordan man må aktivere for å gjenspeile tilgangen, + hjelpemidler for dette (Alma Analytics, Overlap Analysis osv.).
2. Feil som påvirker sluttbruker (manglende/brutte lenker, dårlige metadata som påvirker søk osv.).

Det er disse problemområdene som burde være i fokus når vi i neste steg ser på hvordan vi kan forenkle arbeidet med E-ressursene. For å ta stilling til problemene i punkt 1 kan vi allerede nå se for oss at det kreves andre typer veiledninger enn det vi har i dag, og kanskje et større fokus på å gi et helhetlig bilde av hvordan de ulike prosessene henger sammen. Spørsmålet om tilgjengelig kapasitet ved de ulike institusjonene og krav om kompetanse, gjør at det nok også burde fokuseres mer på hvordan vi kan dele kompetanse på tvers og gjøre gode rutiner for de grunnleggende stegene i prosessen så tilgjengelig som mulig. Når det gjelder punkt 2 oppstår det mye forvirring rundt hva man kan løse selv, hva Sikt kan løse og hva Sikt må ta videre med Ex Libris. Vi vil ikke klare å løse alt av CDIs metadataproblemer, men mer oversiktlig informasjon om hvordan de ulike aspektene henger sammen vil kanskje øke kompetansen og tryggheten når det kommer til å ta fatt på disse problemene.

Vedlegg:

Lenke til arbeidsområdet med prosesskart - Miro:

https://miro.com/app/board/uXjVPwbwSlk=?share_link_id=193641071088

Lenke til oppsummering av brukertilfredshetsundersøkelsen:

<https://cms.sikt.no/sites/default/files/2022-12/Brukertilfredshetsunders%C3%B8kelsen%20sluttleveranse.pdf>